

70-річчя члена-кореспондента НАН України В.Г. НІКОЛАЄВА

Володимир Григорович Ніколаєв народився 22 березня 1943 р. у Новомосковську (Росія). У 1966 р. закінчив із відзнакою Луганський державний медичний інститут. У 1968 р., після навчання в аспірантурі цього закладу (1966–68), захистив кандидатську дисертацію. З 1971 р. — старший науковий співробітник, а з 1976 р. — завідувач відділу фізико-хімічних механізмів сорбційної детоксикації Інституту експериментальної патології, онкології і радіобіології ім. Р.Є. Кавецького НАН України. У 1987 р. захистив докторську дисертацію, у 1988 р. здобув учене звання професора. У 2012 р. його обрано членом-кореспондентом НАН України зі спеціальності «сорбційна токсикологія».

Визнання В.Г. Ніколаєву принесли роботи із сорбційної токсикології, зокрема біоматеріалів і штучних органів для сорбційної детоксикації. Володимир Григорович — один із творців методів і засобів сорбційної детоксикації організму й ініціаторів їх застосування в медичній практиці України. Першим його науковим зацікавленням було вивчення впливу болю на функціонування деяких аналізаторів та експериментальна кардіологія.

У наукових працях В.Г. Ніколаєва з'ясовано механізми дії, запропоновано засоби й методи сорбційної терапії важких інтоксикацій ендогенної та екзогенної природи. Із застосуванням біофізичних і біохімічних методів вивчено механізми гемосумісності і спектри поглинальної активності вуглецевих сорбентів, що дало змогу вперше впровадити в серійне виробництво синтетичний гемосорбент СКН без полімерного покриття та розв'язати ключову проблему екстракорпоральної детоксикації крові — проблему ефективного поглинання гідрофобних білок-зв'язаних мембранотропних токсинів (гемосорбенти серії ГСГД, рідкий адсорбент на основі сироваткового альбуміну). Ці результати лягли в основу 2 монографій (1 в співавторстві). Крім того, Володимир Григорович уже багато років керує розробленням численних апаратів для сорбційного очищення крові.

Дослідження В.Г. Ніколаєва в галузі адсорбції біоактивних лігандів стали підґрунтям для синтезу і впровадження ДНК- та гепарин-вмісних гемоімуносорбентів ГУДС і ГСБС; створення концепції дифузно «прозорого» полімерного покриття мас-фракціальних вуглецевих матриць.

Крім гемосорбції, Володимир Григорович зробив визначальний внесок у формування і розвиток двох інших розділів сорбційної терапії — ентеросорбції й аплікаційно-сорбційного лікування ран та опіків.

В.Г. Ніколаєв відіграв провідну роль у створенні нових високоефективних методів сорбційної терапії гострої променевої хвороби, ниркової і печінкової недостатності, ранової інфекції й опікового токсикозу, а також деяких шкірних та аутоімуних захворювань. Серед останніх результатів, досягнутих за участі Володимира Григоровича, — успішне випробування вітчизняної моделі апарата «Штучна печінка», 5-разове зниження

смертності дітей через важке отруєння блідою поганкою, ефективна сорбційна терапія ідіопатичної дилатативної кардіоміопатії, розроблення екстракорпоральних методів керування фармакокінетикою деяких протипухлинних засобів та ефективних методів сорбційного захисту критичних органів, істотне покращення якості життя онкологічних хворих, які одержують інтенсивну хіміотерапію на фоні ентеросорбції. Створені під керівництвом В.Г. Ніколаєва синтетичні гранульовані гемосорбенти серій СКН і ГСГД широко застосовують у лікувальних закладах не лише України, але й Росії та Узбекистану.

Володимир Григорович — автор і співавтор 375 наукових праць, серед яких 5 монографій, 2 монографічні переклади, 56 авторських свідоцтв і патентів. У його відділі сформувалася наукова школа «Теоретичні основи, засоби та методи сорбційної токсикології», представники якої підготували 2 докторські й 13 кандидатських дисертацій.

Під керівництвом і співкерівництвом В.Г. Ніколаєва розроблено й отримано дозвіл на клінічне використання понад 20 виробів медичного призначення, лікарських препаратів і харчових добавок, 6 з яких виробляють і нині. Володимир Григорович — учасник численних міжнародних проектів, неодноразово входив до складу керівних органів міжнародних конференцій зі штучних органів. У 1986 р. В.Г. Ніколаєв був організатором VII Міжнародного симпозіуму з гемосорбції — першого на теренах колишнього СРСР, а в 1989 р. його обрали президентом Всесвітнього конгресу зі штучних органів. Він член редколегій 1 українського та 4 зарубіжних наукових журналів.

Здобутки В.Г. Ніколаєва гідно оцінені державою і науковою спільнотою. Він — лауреат Державної премії СРСР (1979), заслужений діяч науки і техніки України (2003).

Наукова громадськість, колеги, учні, друзі щиро вітають Володимира Григоровича з ювілеєм і зичать йому міцного здоров'я, щастя, наснаги й невичерпної енергії для втілення нових творчих задумів.

50-річчя члена-кореспондента НАН України П.Є. СТРИЖАКА

Петро Євгенович Стрижак народився 16 березня 1963 р. у Костромі. У 1980–1986 рр. навчався на факультеті молекулярної та хімічної фізики Київського відділення Московського фізико-технічного інституту. На IV курсі П.Є. Стрижак став співробітником відомого вченого-хіміка академіка К.Б. Яцимирського, який пізніше був науковим керівником його кандидатської дисертації. З 1986 р. Петро Євгенович працює в Інституті фізичної хімії (ІФХ) ім. Л.В. Писаржевського НАН України, пройшовши шлях від аспіранта до керівника відділу каталітичних синтезів на основі одновуглецевих молекул (з 2002 р.). У 1989 р. П.Є. Стри-